A°. 1852. N°. 25[illegible]

Opregte Maandagsche

HAARLEMSCHE COURANT

van 25 October.

Deze Courant wordt dagelijks, met uitzondering van Zon- en Feestdagen, uitgegeven. — Prijs: *f* 5 in de drie maanden.

BERLIJN, 21 October.

[*Uit bijzondere berigten.*] Het wordt meer en meer waarschijnlijk, dat de verdere onderhandeling over de aangelegenheden van het Tolverbond langs den diplomatieken weg zullen gevoerd moeten worden, en dat, indien de conferentien in Weenen, die gisteren zouden hebben moeten geopend worden, tot geen besluit leiden, men 'er in den eersten tijd weinig van zal vernemen. Naar den toon der dagbladen van Weenen te oordeelen, schijnt men ook aldaar nog geene bepaalde uitkomst van die beraadslagingen te gemoet te zien. Eergisteren was het aldaar nog onzeker, of de opening op den bepaalden dag zoude kunnen plaats hebben, en waren al de uitgenoodigde gemagtigden nog niet verschenen. Hier ter stede weet men nog niet, of Wurtemberg en Baden gemagtigden hebben afgezonden, en derhalve zich bij die conferentien zullen laten vertegenwoordigen. Beijeren verlangt een derde Tolverbond in Duitschland, buiten Pruissen, maar ook buiten Oostenrijk, ten einde daarin, als de magtigste Staat, den meesten invloed uit te oefenen. Men meent hier ter stede, dat Wurtemberg kwalijk daartoe zal kunnen medewerken.

— De Gemeente-raad van Berlijn, welke, volgens het door den Koning bij ordonnantie uitgevaardigde kiesreglement voor de zamenstelling der Eerste-Kamer, drie leden voor dezelve moet benoemen, heeft besloten, om onmiddelijk daartoe overtegaan.

PARIJS, 21 October.

De aanstaande invoering van het Keizerrijk en het besluit des Voorzitters, om *Abd-el-Kader* uit zijne gevangenschap te ontslaan, zijn steeds de voornaamste onderwerpen van de gesprekken in de hoogere en lagere kringen. Verder is er sedert de terugkomst des Voorzitters in deze hoofdstad weder veel gesproken geworden over de waarschijnlijkheid eener wijziging van het ministerie. In hoe ver de daarmede in verband staande geruchten gegrond zijn, is moeijelijk met eenige zekerheid optegeven; doch het ontgaat de aandacht niet, dat de gewezen minister van Binnenl. Zaken, de heer *de Morny*, met groote onderscheiding wordt bejegend, niet alleen door den Prins-Voorzitter, maar ook door diens meest vertrouwde raadslieden. — Algemeen is men het hieromtrent eens, dat er thans onder de leden van het geslacht *Bonaparte* eene zeer goede overeenstemming bestaat. Prins *Lodewijk Napoleon* heeft, naar men verzekert, zijne gewone stilzwijgendheid en schijnbare onverschilligheid wederom aangenomen. Zelfs wanneer in zijne tegenwoordigheid de aanwezigen hunne aandacht vestigen op de aanstaande verandering van den regeringsvorm, neemt hij te naauwernood deel aan het gesprek.

Het baart eenige bevreemding, dat de schrijvers van het half-officiële dagblad *la Patrie* steeds voortgaan met het plaatsen van vertoogen, die in eenen meer of minder vijandigen geest ten aanzien van Engeland zijn opgesteld. Te meer verwondert men zich daarover, omdat het bekend is, dat de Prins-Voorzitter persoonlijk grooten prijs stelt op het behoud eener goede verstandhouding tusschen Engeland en Frankrijk. Zelfs gaan sommigen zoo ver van te verzekeren, dat de Prins tot het ontslaan van *Abd-el-Kader* uit zijne gevangenis is overgegaan, alleen om zich te verheffen in de oogen van zoovele Engelschen, die de wijze, waarop de Emir tot dus ver door de bewindslieden hier te lande is behandeld geworden, zeer hebben afgekeurd.

Men blijft steeds volhouden, dat de invoering van den keizerlijken regeringsvorm gepaard zal gaan met het uitvaardigen van eene amnestie. Het moet niet uit het oog worden verloren, dat zeer algemeen de terugkeer van de verbannen generaals wordt verlangd, en dat zelfs een der Algemeene Raden, in welken de Legitimisten de meerderheid hebben, openlijk, in een aan het Hoofd van den Staat aangeboden adres, heeft aangedrongen op het openen der grenzen van Frankrijk voor de generaals *Bedeau* en *de Lamoricière*. Men vraagt, of het niet het geschikte oogenblik zou zijn om aan dien wensch gevolg te geven, thans, nu men *Abd-el-Kader* gaat begunstigen. De Regering kan, zoo men beweert, bezwaarlijk den overwonnen vijand uit zijne gevangenis ontslaan en den overwinnaar in ballingschap laten; — zij mag, zonder onbillijkheid, niet hechten aan het door den generaal *de Lamoricière* gegeven woord, en te gelijker tijd voortgaan met het beschouwen van dien generaal als een vijand van zijn land. Alles zal intusschen afhangen van de persoonlijke inzigten en bedoelingen van Prins *Lodewijk Napoleon*.

De Prins zal dezer dagen naar Compiegne vertrekken, en naar men verzekert, aldaar blijven tot dat de Senaat het Keizerrijk zal hebben georganiseerd. Wordt dit bevestigd, dan zal men bezwaarlijk kunnen beweren, dat de Prins een dadelijken invloed heeft uitgeoefend op de leden van den Senaat. Het is zeer mogelijk, dat de Prins het zal willen doen voorkomen, alsof de Senaat geheel vrij is, en in de tegenwoordige omstandigheden kan hij zich zonder eenig bezwaar hoegenaamd verwijderen.

Het napoleontische dagblad *la Patrie* bevestigt heden hetgeen is medegedeeld omtrent een adres aan Paus *Pius IX*, 't welk thans te Nantes ter onderteekening wordt aangeboden, en waarin de Kerkvoogd dringend wordt verzocht om gehoor te geven aan den wensch van het fransche volk om naar Parijs te komen, ten einde den aanstaanden Keizer kerkelijk te bevestigen, en daardoor het zegel van de godsdienst te drukken op een gezag, 't welk zijn oorsprong verschuldigd is aan de uitdrukking van den algemeenen volkswil.

— Onlangs is door eenige engelsche dagbladen medegedeeld, dat de graaf *de Chambord* tegen de invoering van het Keizerrijk zou protesteren. Van eene legitimistische zijde wordt deze opgaaf bepaaldelijk tegengesproken; met bijvoeging, dat de graaf sedert de laatste 22 jaren voortdurend in stilte protesteert tegen hetgeen in Frankrijk voorvalt, doch evenmin schriftelijk tegen het Keizerrijk denkt te protesteren, als vroeger tegen de Regering van *Lodewijk Philips* of tegen de Republiek van 1848.

— Er worden eerlang met eene bijzondere belangstelling twee geschriften te gemoet gezien van geheel verschillenden aard. Het eerste is eene wederlegging van het werkje *Napoleon le Petit* van *Victor Hugo*, door een der vroegere mede-arbeiders aan het dagblad *la Patrie;* het andere een werk: „Over de belangen van het Katholicismus in de 19de eeuw" van den bekenden clericalen voorstander *de Montalembert*. Vooral dit laatste werk zal wel denkelijk vele lezers vinden. De hoofdstukken, waarin het is verdeeld, voeren de navolgende opschriften: „Alleen het Katholicismus trekt voordeelen uit elke maatschappelijke verwikkeling: — de middelen, welke het Katholicismus gebruikt, om te overwinnen: — het verschil en de overeenkomst tusschen de jaren 1848 en 1852; — waarom men over het algemeen de Regering bij vertegenwoordiging afkeurt; — wat men in plaats dier Regering zou kunnen stellen en wat vóór haar heeft bestaan: — over de Regering bij vertegenwoordiging en den ouden regeringsvorm uit een katholiek oogpunt beschouwd." Hoofdzakelijk schijnt de heer *de Montalembert* zich ten taak te hebben gesteld, om aantetoonen, dat de tegenwoordige tijdsomstandigheden, in vergelijking met vroegere, de belangen der Katholieke Kerk op eene merkwaardige wijze in de hand werken.

— De Regering heeft dezer dagen den tuin der Tuilerien voor spelende kinderen gesloten. Sedert vele jaren hadden de bewoners dezer stad de gewoonte om de kinderen met hun speelgoed in dat afgeslotene en veilige park te zenden. Aan dezen stand van zaken heeft de Regering een einde gemaakt, op grond, dat het park eene lustplaats moet zijn voor de bewoners dezer stad, en deze laatsten alzoo niet door kinderen behooren te worden lastig gevallen. Men houdt dit voor een nieuw blijk van de magt des tegenwoordigen Voorzitters. Koning *L. Philips* zou zoodanigen maatregel niet hebben kunnen nemen zonder gevaar voor zich en de zijnen. Inmiddels wordt een verzoekschrift aan de huismoeders ter onderteekening aangeboden, waarin de Prins-Voorzitter wordt verzocht om of geheel terugtekomen op zijn besluit, of ten minste een klein gedeelte van het park der Tuilerien aftezonderen ten behoeve van de kinderen.

LONDEN, 21 October ('s avonds).

De generaal *Mendibrun* is, met eene bijzondere zending van de Peruaansche Regering belast, uit Zuid-America in deze hoofdstad aangekomen.

— Ook in het graafschap Essex zijn de twee militiecorpsen, die daar volgens de nieuwe wet opgerigt moesten worden, door vrijwillige dienstneming voltallig geworden. In het begin van November zullen de krijgsoefeningen van die corpsen, welke 21 dagen moeten duren, een aanvang nemen.

— Uit Ierland wordt gemeld, dat daar niet alleen het handels-verkeer veel levendiger is dan vroeger, maar dat ook bij de nijverheid eene belangrijke verbetering van den staat van zaken wordt waargenomen. Bij de meeste handwerks-bedrijven heerscht gebrek aan werklieden. Gedeeltelijk is dit aan de sterke landverhuizing toeteschrijven; maar gedeeltelijk ook aan meerdere welvaart.

'S GRAVENHAGE, 23 October.

De commissie van rapporteurs, belast met het opmaken van een voorloopig verslag, nopens de uitkomst van het onderzoek van de beide *eerste* hoofdstukken der staatsbegrooting voor 1853 (Huis des Konings en Hooge collegien van Staat), bestaande uit de heeren *Bachiene*, *v. Goltstein*, *v. Hall*, *ten Cate* en *Heemskerk*, heeft dit verslag den 19den October opgemaakt.

Daarin komt voor, dat de commissie heeft gemeend, niet onvermeld te mogen laten, dat verscheidene leden in de Afdeelingen der Tweede-Kamer hebben aangemerkt, dat het onderzoek dezer begrooting een weinig al te spoedig op de indiening is gevolgd, en zonder dat een genoegzame tijd is gelaten, om den daarbij overgelegden stapel papieren behoorlijk te lezen en derhalve het geheel te overzien.

Men heeft met groot genoegen vernomen, dat bij de schatkist, als batig slot van vorige diensten, de aanzienlijke som van *f* 9,946,664 aanwezig is, en dat de opbrengst der middelen steeds toeneemt: maar men heeft tevens doen opmerken, dat deze verbetering in geene zeer sterke mate voortduurt en geen gelijken tred houdt met den aanwas der bevolking. Sommige leden hebben gemeend, dezen gunstigen staat van zaken te mogen toeschrijven aan den geest van orde, welke de Regering kenmerkt: — aan de veerkracht, die zij ontwikkelt, en ook aan het versterkte vertrouwen, en den meer opgewekten publieken geest, door de uitbreiding der volksregten. Andere leden hebben echter geoordeeld, dat deze laatste voorstelling niet geheel van overdrijving was vrij te pleiten, en dat men in dezen als hoofd-oorzaak wilde doen gelden datgene, 't welk ten hoogste als eene bijkomende kon worden aangemerkt: — dat toch in de laatste drie jaren de baten der O. I. geldmiddelen de raming met verscheidene millioenen hebben overtroffen, welke omstandigheid niets gemeen heeft met de staats-instellingen in het moederland, maar alleen te wijten is aan goede oogsten en het bedingen van voordeelige prijzen. Sommige leden hebben daarbij gevoegd, dat, ofschoon men gaarne de verdiensten der tegenwoordige Regering in het geldelijk beheer wil erkennen, het onbillijk zoude zijn, uit het oog te verliezen, dat de kiem der verbetering gelegd is vóór 1848 en onder de vorige besturen.

Wat de besparingen betreft, die voor de begrooting van 1851 eene som van 14½ ton gouds zouden hebben beloopen, heeft men gemeend te moeten opmerken, dat het bedrag der uitgaven zeker wel beneden de raming is gebleven, maar dat deze uitkomst geenszins als een bewijs van bijzondere spaarzaamheid kan gelden, en voor een goed deel ook niet van de Hoofden der departementen heeft afgehangen: — dat toch, als op het *tweede* hoofdstuk *f* 40,820 voor den Raad van State minder is uitgegeven, dit te weeg is gebragt omdat de bezoldiging voor twaalf leden is uitgetrokken, en er bij dien Raad slechts zeven aanwezig zijn, en dat, als bij het *vijfde* hoofdstuk *f* 314,938 minder is uitgegeven, dan bij de begrooting is toegestaan, dit hieraan moet worden toegeschreven, dat op de begrooting aanzienlijke sommen voor waterwerken waren verleend, die niet zijn, of niet behoefden te worden uitgegeven.

Men heeft evenwel gemeend, niet onopgemerkt te mogen laten, dat onze geldelijke toestand altijd nog zijne nadeelige zijde heeft: — dat, bij een cijfer van 70 millioenen, niet minder dan 36 voor renten worden gevorderd, — en dat Nederland alzoo aan niets meer behoefte heeft, dan aan het verminderen van die rente-last: — dat hetgeen na den conversie-maatregel van 1844 in dezen is verrigt, nog niet zeer bevredigend kan worden geacht, vermits het ingekochte kapitaal van *f* 6,659,544 voor meer dan de helft met de opbrengst van verkochte domeinen is gekweten, en de Staat derhalve, tot vermindering van schuld, een deel van zijn kapitaal heeft opgeofferd. Naar aanleiding van deze bedenking, hebben de leden der Kamer zich allezins verheugd over de toezegging des ministers van Financien, dat eerlang maatregelen tot eene conversie van de 4 pc. schuld zullen worden voorgedragen, indien ten minste geene staatkundige of andere belangen zulks mogten verhinderen, en verklaard, de voordragt daarvan met verlangen tegemoet te zien.

Eene tweede bedenking betreft de middelen, die hier te lande niet meer dan 57 millioenen opbrengen, en voor welke een groot deel uit de inkomsten der overzeesche bezittingen moet worden geleverd; eene bijdrage, die uit haren aard steeds onzeker moet worden geacht. Naar aanleiding van deze bedenking, hebben eenige leden gemeend, te moeten aanmerken, dat op deze wijze de zaak, die het hier geldt, nog te gunstig wordt voorgesteld, vermits, naar hun oordeel, niet altijd op eene zoo aanzienlijke bijdrage, als van 14½ millioen, kan worden gerekend, indien men de welvaart der Javaansche bevolking niet wil ondermijnen, en daarentegen de verdere ontwikkeling dezer rijke bezittingen wil bevorderen.

Bij de overtuiging, dat 's Lands geldelijke toestand dus ook nog zijne schaduwzijde oplevert, heeft men gemeend te moeten verklaren, dat men met leedwezen zoude zien, dat de Regering zich door de gunstige omstandigheden van het oogenblik liet verleiden, om 's Lands penningen met ruimere hand te besteden, dan volstrekt noodig is, en heeft men gemeend te moeten doen opmerken, dat in sommige opzigten niet zeer gestreng wordt toegezien op het verleenen van wachtgeld: — dat, bij sommige departementen, een ruim gebruik wordt gemaakt van het verleenen van pensioen: — dat de begrooting voor 1853, wat het eind-cijfer betreft, weder *f* 272,892 hooger is, dan die van 1851, welke laatste ook weder een hooger eindcijfer heeft opgeleverd, dan die van 1850.

In aanmerking nemende, dat de kosten van het centraal bestuur één millioen bedragen, heeft men de vraag gedaan, of niet langzamerhand daarop eene belangrijke bezuiniging zoude te verkrijgen zijn, door eenmaal eene vaste bepaling te maken, betreffende de bezoldigingen der onderscheidene ambtenaren en bedienden bij het hoofdbestuur, en gestrengelijk de hand daaraan te houden. Men heeft daarbij gewezen op de zonderlinge verhouding tusschen de bezoldigingen van sommige ambtenaren en hunnen rang: — op commiezen, welke hooger betaald worden, dan referendarissen: — op een commies-griffier, die kariger wordt bezoldigd, dan zijn kamerbewaarder: — op boden, welker tractementen met dat van een officier bij de landmagt gelijkstaan, of hetzelve overtreffen. Sommige leden hebben verlangd, dat, op het voorbeeld van Belgie, het bestuur der departementen bij organieke besluiten mogt worden geregeld.

Verder is nog opgemerkt, dat de laatste tijd onvruchtbaar is geweest in één opzigt, namelijk in de opheffing van nog bestaande bijzondere fondsen, als die van de wapening van het zuidelijk frontier, en van de bakengelden. Men heeft daarbij weder aangedrongen op eene vermindering van het loods- en tonnengeld.

Bij de overweging der onderdeelen, is aangemerkt, dat, hoe ongenegen men ook zou mogen wezen, om bij de menigvuldige werkzaamheden, welke de Kamer te verwachten heeft, de voordragt van nieuwe wets-ontwerpen uittelokken, men zich niettemin verpligt gevoelt, de aandacht der Regering te vestigen op de toenemende noodzakelijkheid, om eene wet tot stand te brengen, bij welke de zamenstelling en de bevoegdheid van den Raad van State worden geregeld, ten aanzien van welke reeds in December 1849 is erkend, dat zij tot de onderwerpen behooren, welke geen lang uitstel konden lijden.

— De commissie van rapporteurs, bestaande uit de heeren *v. Hoëvell*, *Rochussen*, *v. Voorst*, *Dirks* en *Westerhoff*, belast met het opmaken van een verslag, ten aanzien van het onderzoek in de Afdeelingen der Tweede-Kamer van de voorgestelde begrooting van het *elfde* hoofdstuk (het departement der Kolonien) van de Staats-begrooting voor 1853, heeft den 20sten October haar voorloopig verslag deswegens vastgesteld.

Daar in komt vóor, dat men meent te hebben opgemerkt dat bij het indisch bestuur de strekking is ontwaard, om het arbeidsloon op Java te verhoogen, en voor de Koelies in de suiker-fabrieken op 25 cents daags te brengen: — dat de commissie, dit doel op zich zelf goedkeurende en zelfs noodzakelijk achtende, niettemin meent te moeten aanmerken, dat het middel om het te bereiken, verkeerd wordt aangewend, vermits de verhooging niet ten nutte der arbeiders zoude worden besteed, maar, aan de Hoofden wordende uitbetaald, alleen zoude strekken, om den toestand dezer Hoofden, en niet dien der arbeiders, te verbeteren.

In de Afdeeling, in welke deze bedenking is ter sprake gebragt, is tevens de aandacht gevestigd op de uitgifte van suiker-contracten, ten aanzien waarvan geen vaste regel schijnt te worden gevolgd, en die worden gegund aan personen, welke het bestuur bijzonder genegen is. Mij heeft in die Afdeeling beweerd, dat zoo wel voor nieuwe als voor de verlenging van de oude contracten eene mededinging behoorde te

worden opengesteld, en dat daaruit voor de schatkist groote voordeelen zouden te wachten zijn; — voordeelen, die thans in handen geraken van bijzondere personen, geenszins ten gevolge van hunne betoonde werkzaamheid, maar alleen van de hun bewezene gunst.

Daartegen is aangevoerd, dat eene uitbesteding van contracten, met de levering van suiker aan de Regering tegen den laagsten prijs, wel is beproefd, maar geenszins aan het doel heeft beantwoord; — dat minvermogenden zijn uitgelokt, om inteschrijven op voorwaarden, die zij niet hebben kunnen nakomen; — dat velen derzelve zich daardoor te gronde hebben gerigt, maar ook tevens der Regering groote schade hebben berokkend, terwijl nog daarenboven, door het in stand houden van dit stelsel, de meeste contracten in handen van Chinezen zouden geraken.

Tegen deze bedenkingen is aangevoerd, dat minvermogenden zich alleen aan bezwarende voorwaarden hebben onderworpen, om het renteloze voorschot, 't welk destijds werd verstrekt, meester te worden, maar dat dit anders zoude zijn, indien de ondernemer zelfs de kapitalen moest leveren; — dat de Chinezen een krachtigen tegenstand zouden vinden in de nederlandsche mededinging, met nederlandsche kapitalen; — dat bij eene algemeene mededinging de contracten wel op hunne regte waarde zouden worden geschat, en de schatkist daarvoor zoude ontvangen datgene, 't welk tot dusverre aan bijzondere personen is geschonken.

Dien ten gevolge heeft men gemeend, de Regering te moeten vragen: „ Welk beginsel wordt gevolgd, bij de uitgifte van nieuwe contracten; welk bij het verlengen van de oude; en of het niet raadzaam zoude zijn, de uitgifte aan eene algemeene mededinging te onderwerpen, zoo wel in Nederland, als in Indie?"

Met genoegen heeft men opgemerkt, dat de Regering willens is te bepalen, dat voortaan kinderen, in O. Indie van slavinnen geboren, vrij zullen zijn. Men verlangt, dat de Regering den Gouverneur-generaal zal magtigen, om dergelijke verordening bij besluit intevoeren. Anderen hebben echter begrepen, dat daartoe eene wet werd gevorderd.

Eenige leden hebben bedenkingen geopperd tegen de vereeniging van indisch verlof-tractement en nederlandsche bezolding, als kunnende strekken ten nadeele van indische ambtenaren, die aanspraak op verlof zouden kunnen maken, maar dit niet kunnen erlangen, omdat de verlofkas zulks niet gedoogt.

— In de zitting van de Tweede-Kamer van heden heeft de heer *Wintgens* een voorstel ingediend, om een onderzoek van wege de Tweede-Kamer te gelasten, nopens den toestand der zee-visscherijen; ter opsporing van de oorzaken van den ongunstigen staat van dat bedrijf, en de middelen, welke tot herstel zouden kunnen worden aangewend. Dit voorstel is naar de Afdeelingen verzonden.

Adressen tot behoud van de premien voor de visscherij zijn in handen van de commissie tot de verzoekschriften gesteld.

De wet op de verlenging van den Rijn-spoorweg naar de pruissische grenzen is, na eenige woordenwisseling, waarbij de minister van Binnenlandsche Zaken heeft verklaard, dat die weg voor dubbeld spoor zou worden aangelegd, met algemeene stemmen aangenomen. Daarop is insgelijks met algemeene stemmen (39) aangenomen de wet, ter verstrekking van de gevorderde gelden aan de Rijn-Spoorweg-maatschappij voor dat werk.

— De commissie van rapporteurs (bestaande uit de heeren *van Hoëvell*, *v. Doorn*, *Slicher*, *Dirks* en *Hugenholtz*) heeft den 21sten een voorloopig verslag opgemaakt, betreffende de voordragt voor de regeling van de ontvangsten en uitgaven wegens de verstrekkingen. Algemeen heeft men toegegeven, dat 's Rijks magazijnen steeds behooren te worden aangevuld, en dat zich het geval niet ligt kan voordoen, dat die aanvulling niet volstrekt noodig is; maar men heeft tevens doen opmerken, dat dit geval zich in de laatste jaren werkelijk heeft voorgedaan, want dat er anderzins geen overschot van drie à vier tonnen gouds voorhanden had kunnen zijn, 't welk telken jare, na de gedane weder-inkoopen, is blijven bestaan, en sedert de opheffing van het fonds in de schatkist ligt.

In eene Afdeeling heeft men verlangd, dat, overeenkomstig het eindverslag van de commissie van rapporteurs, van Augustus l. l., en in afwachting van eene bepaalde regeling van dat onderwerp, de voorhanden zijnde sommen voor verstrekkingen mogen worden opgeruimd, en als toevallige bate in de schatkist overgestort, voor zoo ver zij uit verstrekkingen van vroegere jaren voortvloeijen, en dat daartoe, bijwijze van amendement, een nieuw artikel bij de wet moge worden gevoegd. In eene andere Afdeeling heeft men zulks bedenkelijk geacht, als eene bepaalde afwijking van het beginsel, dat verstrekking door aanvulling van soortgelijk voorwerp moet worden gevolgd.

Door sommige leden is gewezen op de volstrekte noodzakelijkheid van de instelling van eene betere contrôle op den voorraad in de Rijks magazijnen; — ook ter betere beoordeeling van de noodzakelijkheid der weder-aanvulling.

Verder is in de Afdeelingen aangemerkt, dat, indien men zijne goedkeuring verleende aan de onderwerpelijke voordragt, zulks zou geschieden, omdat thans meer zekerheid bestaat dan vroeger, dat de zoo noodige algemeene wet op de verstrekkingen spoedig zal worden ingediend. Men heeft gemeend, het 'er voor te moeten houden, dat de regeling van dit onderwerp, waarvan de behoefte weder bij het onderzoek van de begrooting van het departement van Oorlog voor 1853 levendig is gevoeld, op zich zelve staat, en geheel afgescheiden is van de wetten op de Rijks-comptabiliteit.

— In het uitgebreide verslag van Z. E. den minister van Binnenlandsche Zaken, betreffende den staat van het Armwezen voor het jaar 1850, komt voor, dat de bevolking des Rijks, op den laatsten December van dat jaar, heeft bedragen 3,073,411 zielen, of 16,820 meer dan op den laatsten December van het vorige jaar.

De instellingen, daarbij vermeld, worden verdeeld in twee hoofdsoorten, als: instellingen ten behoeve van of tot het verzorgen van armen, ook door werk en onderwijs, — en instellingen, welke het voorkomen van armoede ten doel hebben.

Tot de eerstgenoemde, welker aantal van jaar tot jaar is toegenomen, hebben behoord 7167. Van deze hebben 753 zich onttrokken aan de mededeeling van de verlangde opgaven, waardoor, naar het oordeel des ministers, de natie verstoken blijft van het nut, 't welk uit eene meer wisse beschouwing van het verslag zoude kunnen worden afgeleid. Het cijfer van de personen, die van de overige weldaden hebben genoten, bedraagt 646,650, waaronder 424,514 huiszittende armen, en verder, onder nog meer andere, 18,775 bewoners van Godshuizen: — 16,624 verpleegden in Gast- en Ziekenhuizen; — 54,096 behoeftige kinderen in armen-scholen; — 79,220 kinderen in scholen, waarin, gemeenschappelijk met andere, kinderen van behoeftige ouders worden onderwezen; — 11,583 kinderen in bewaarscholen: — 8478 personen in werkplaatsen van liefdadigheid: — 9935 personen in de kolonien van de Maatschappij van Weldadigheid.

Onder de huiszittende armen zijn 232,826 personen vermeld, die alleen gedurende een gedeelte van het jaar onderstand hebben genoten. Onder de verpleegden in de Gasthuizen is een niet onaanzienlijk aantal begrepen geweest, die niet tot de behoeftigen behoorden. Onder de 91,596 kinderen op de scholen, waren er vele, welker ouderen niet worden bedeeld. De minister komt daardoor tot het besluit, dat op verre na niet kan worden aangenomen, dat in Nederland een vijfde der bevolking tot de eigenlijk gezegde armen behoort.

Voor deze instellingen is uitgegeven een bedrag van *f* 12,459,515. Na aftrek van de kosten van onderhoud, administratie, en ook van geldbelegging, komt men in het verslag tot het besluit, dat regtstreeks voor onderhoud van behoeftigen is besteed eene som van *f* 7,664,151.

De ontvangsten hebben werkelijk bedragen *f* 12,881,490. Daarbij komen onder meer anderen voor, behalve kostgelden, vergoedingen enz., *f* 760,600 van voordeelige saldo's van vorige jaren; *f* 6,500,634 uit eigene middelen van verschillenden aard; *f* 5,022,151 uit giften, bijdragen, collecten en subsidien.

— **De invoer in de kolonie Suriname, met inbegrip van dien voor gouvernements-rekening (ten bedrage van *f* 140,474.29⁵) en door het entrepôt in de kolonie (ten bedrage van *f* 26,368.07), heeft in 1851 beloopen eene waarde van *f* 1,881,144.04, dat is *f* 206,417.86 minder dan in 1851. De uitvoer heeft in 1851 bedragen *f* 2,493.379.03½, dat is *f* 383,722.26 minder dan in 1850.**

In 1851 zijn in de kolonie ingeklaard 188 schepen, metende 11,214 last, dat is 58 schepen, met. 1380 l., minder dan in 1850; — uitgeklaard 192 schepen, met. 11,581 l., dat is 53 schepen, met. 961½ l., minder dan in 1850.

— Volgens een van den nederlandschen consul te Buenos-Ayres ontvangen berigt van 1 September jl., zijn omtrent de vaart op de Parana en Uruguay, alsmede omtrent het tolstelsel onder anderen de navolgende bepalingen vastgesteld:

Van den 1sten October af, wordt de vrije vaart op die stroomen toegestaan voor alle vreemde koopvaardijschepen, zonder onderscheid van vlag, metende meer dan 120 tonnen.

Verschillende douanes worden ingesteld in de havens der Plata-, Parana- en Uruguay-stroomen, alsmede op de grenzen van eenige provincien; te Buenos-Ayres wordt een douane-entrepôt opgerigt, voor één jaar, wat betreft de dranken op fust, en van 18 maanden voor alle andere waren. De weder-expeditie van in entrepôt liggende waren, wordt, vrij van alle doorvoerregt, veroorloofd, zoowel voor overzeesche havens als voor die der Argentijnsche-republiek, waar eene nationale douane bestaat; doch in het laatste geval is die re-expeditie beperkt tot de nationale schepen. De overscheping kan alleen in de haven van Buenos-Ayres plaats grijpen, onder betaling van een regt van 1½ per cent.

Binnen kort zal een besluit verschijnen, waarbij wordt afgeschaft de verhooging van 25 per cent op de gewone regten, tot nu toe nog geheven wordende van alle uit Montevideo komende waren.

Volgens een besluit van het departement van Buitenlandsche Zaken van 13 Augustus jl., zullen niet worden toegelaten de schepen die, na een uitstel van 6 maanden hun geschonken, te Buenos-Ayres aankomen, zonder dat hunne manifesten van lading geviseerd zijn door den Argentijnschen consul in de haven van vertrek, of bij ontstentenis door de tolbeambten.

(*Staats-Courant*.)

— Morgen worden HH. KK. HH. Prins en Prinses *Frederik* en Prinses *Maria* op het Huis te Paauw gewacht.

— Z. M. heeft den majoor *J. G. Tindal* pensioen verleend; den gepens. majoor *de Petit* den rang verleend van luit.-kol.; benoemd tot majoor bij het reg. grenadiers en jagers den kapt. *H. F. Kock*; tot kapt. bij het 3de reg. inf. *J. Heijermans*, en heeft den kapt. *P. C. de Leeuw van Coolwijk* verplaatst bij het regiment grenadiers.

— De Kapt.-ter-zee *v. Karnebeek* zal het bevel op zich nemen over Z. M. fregat *Prins Frederik*, naar de O. Indien bestemd.

BEURS VAN AMSTERDAM.

Prijzen der Effecten.

23 *October* 1852. — 4½ *ure.*

		van	*tot*	*gebl.*
NEDERL., Werkel. Schuld. . .	2½ pct.	63 5/16	9/16	—
„ „	3 „	75 13/16	76	—
„ „	4 „	94 15/16	95	—
Amortisatie-Syndicaat . .	3½ „	95	—	—
Handelmaatschappij . .	4½ „	—	—	—
Oost-Indische Leening. .	4 „	94½	—	—
Aand. Holl. Spoorweg.		83	—	—
Leen. „ „ .	4½ pct.	—	—	—
Aand. Rijn-Spoorweg . .	4½ „	—	—	—
FRANKRIJK, Certificaten . . .	3 „	75⅝	¾	—
„ . . .	4½ „	—	—	—
RUSL., Obl. Hope & C°. . . .	5 „	107⅜	½	107⅜
„ „ 1828/1829.	5 „	—	—	—
Certificat. „ 1831/1833.	5 „	—	—	—
„ „ 1840	4 „	—	—	—
„ bij Stieglitz. . .	4 „	90½	—	—
„ „ „ N. .	4 „	—	—	—
Inschr. in Assignatiën . .	6 „	—	—	—
Certific. van „ . .	6 „	71⅛	—	—
POLEN, Aandeel. 1835, fl. 500 . .	*f*	161¼	½	—
Obligatiën	4 pct.	85	—	—
SPANJE, Obligatiën	1 „	25¼	7/16	25⅜
„	3 „	—	—	—
„ Binnenl. . .	3 „	46⅛	3/16	—
Amortisable		6⅜	—	—
Bew. Coupon		3⅝	—	—
OOSTENR., Oblig. bij Goll. .	5 pct.	—	—	—
„ „ „ . .	4 „	—	—	—
„ Metalliek . .	5 „	77⅛	¼	—
„ „ N. . .	5 „	90⅛	—	—
„ „ . .	2½ „	40⅛	—	—
BELGIE, ...	2 „	—	—	—
Rothschild, ...	2½ „	52	—	—
„	4½ „	90¾	—	—
BRAZILIE, Geldl. 1824, £ 100	5 „	—	—	—
„ „ £ 200	5 „	99⅞	—	—
PORTUGAL, Oblig. 5 pct. thans	4 „	—	—	—
„	4 „	38	¼	38
Binnenlandsche à 1 conto	5 „	—	—	—
PERU, Geldl. 1849, thans . .	5½ „	—	—	—
VENEZ., Oblig. 6 pct. thans .	3½ „	—	—	—
GRENADA, Obligatiën. £ 100	2 „	21½	—	—
MEXICO, Oblig. 1846 £ 100 .	3 „	—	—	—
N.-AMERICA, Americ. Bank-Actien.		4⅛	3/16	—

Amsterdam Thesaurie 5 pc. 104¾. Aandeelen Haarl.-meer 88. Oostenrijk Metall. La. B. 5 pc. 89⅞. Columbia Equador 4 1/16 à ⅛. Mexico obl. nieuwe 3 pc. 25 1/16. De 2½ pc. Met. 1851 39 11/16. — Beleening 2½. Prolongatie 2½.

Aldus opgemaakt door het Bestuur der Societeit
Tot Nut des Obligatie-Handels.
J. BRASKAMP, Pres.

De prijs der binnenl. fondsen was heden iets vaster. — De belgische en fransche waren gezocht; de spaansche prijshondend; de portugesche, russische en oostenrijksche aangeboden en de overige prijshoudend.

Frankfort, 21 October. De 5 pc. metall. 81⅜. Spanje 1 pc. 25 11/16.

Antwerpen, 22 October. Belgie 2½ pc. 55½. Spanje 1 pc. 25 3/16.

MARKTBERIGTEN.

Heden 23 October is te Amsterdam, bij partij verkocht 118 ℔ Archangel *Rogge* *f* 177; in entrep.

SCHEEPSTIJDINGEN.

Amsterdam, 23 October. Den 22sten dezer in Texel binnengekomen: *Sleipner*, Oilgaard, Alexandria; *Brandslow*, Guiranovich, Odessa; *Falcon*, Frost, Sunderland; de stoomb. *Burgem. Huidekoper*, Hull; en uitgezeild: de stoomb. *Wm. Penn*, Londen; *Oostergoo*, Claus, Newcastle en Ceylon; *Resolution*, Petersen, Osterrisoer; *Speculation*, Bioness, Holmstrand; *Mozes*, Falck, Fredrikstad. Wind z. z. w. - z.

Den 22sten dezer in Helvoet binnengekomen: *la Rose*, Leroy, Duinkerken; en uitgezeild: *Elisabeth*, Mathew, Shoreham. Gisteren nog: de stoomb. *Elve*, Hamburg. Wind z. o.

Den 21sten dezer in Brouwershaven binnengekomen: *Everdina Elisabeth*, Tonjes, Patjitan naar Rotterdam; de stoomboot *Stad Dordrecht*, Londen naar Dordrecht.

Te Tschesme is binnengekomen: *Dina Imechina*, de Jongh, Ancona, was 11 dezer bezig eene lading voor het Kanaal intenemen.

Den 6den dezer van Galatz uitgeklaard: *Eliza*, de Wilde, Falmouth.

Den 5den dezer van Odessa uitgeklaard: *de Hoop*, Mugge, Falmouth.

Den 18den dezer op de hoogte van Penzance: *Eolus*, Slichtenbree Jr., Suriname naar Amsterdam, met schade wegens aanzeiling.

Den 19den dezer te Queenstown binnengekomen: *Zeebloem*, Zeilinga, Buenos-Ayros.

Rotterdam, 21 October. Het schip *Graaf Dirk III*, kapt. van Nouhuis, zou 26 Aug. van Hong-Kong naar Singapore vertrekken.

New Romney, 19 October. Het schip *St. George d'Elmina*, kapt. van der Eb, van Rotterdam naar St. George d'Elmina, is heden morgen met nog twee andere schepen, tusschen Great Stone Point en het vuur van Dungeness, gestrand, doch met de vloed weder in vlot water gekomen, ook een van de twee bovengemelde schepen was weder afgekomen, van beiden was de naam onbekend.

Londen, 21 Oct. Den 17den dezer is op de hoogte van Cadix, in goeden staat zeilende, gepraaid: een Nederl. eskader, bestaande uit de fregatten DOGGERSBANK, PRINS VAN ORANJE en SUMATRA, en het stoomschip GEDEH, van Texel op eene kruistogt; het eskader had den vorigen dag Gibraltar verlaten.

B E R I G T E N

omtrent de Maatschappij van Weldadigheid, inzonderheid wegens den Staat van hare Koloniën.

De bevolking is wederom met 74 Personen vermeerderd. Sterfgevallen waren er weinig. De ontvlugting was nog al talrijk, doch meest van Bedelaars-kolonisten. Een en ander kan nader blijken uit den

STAAT van de sterkte der bevolking in de Koloniën der Maatschappij van Weldadigheid met aanwijzing van de veranderingen daarin voorgevallen van den 1sten Julij tot den 1sten October 1852.

Koloniën.	Sterkte op den 1 Julij 1852.	Vermeerdering. Opgenom.	Overgen.	Van desert. terug.	Geboren.	Vermindering. Ontslagen.	Overgepl.	Gedesert.	Overleden.	Sterkte op den 1 Oct. 1852.
Gewone Koloniën.	2625	45	2	1	10	38	5	10	3	2627
Ommerschans	2241	384	11	8	6	86	211	32	17	2304
Veenhuiz. 1 Gesticht	1391	32	9	1		28	9	1	8	1387
——— 2 ———	1580	3	104	1	8	67	20	3	22	1584
——— 3 ———	1552	3	138		7	87	21	11	13	1568
Wateren	72		7	1		3	5			72
Ambtenaren en hunne Huisgezinnen	640	2			3	8			4	633
Totaal...	10101	469	271	12	34	317	271	57	67	10175

Namen der overledenen, voor zooverre die in de Koloniën, uit de contributiën van de leden der Maatschappij zijn geplaatst.

Lambertus Johannes Huis in 't Veld, van Deventer.
Johannes Fr[illegible] „ Leyden.
Johan Sebastiaan Muller, ... „ 's Hertogenbosch.
Adrianus Muller, ... „ idem
Willem Machgielse, ... „ Tholen.
Maria Cornelia van Blokland, . . „ Amsterdam.

Was het weder, gedurende de maanden Mei en Junij, den landbouw over het algemeen gunstig, de groote en langdurige hitte van Julij was dit niet. Alleen voor den hooioogst was die droogte, na voldoende vochtigheid in Junij, uitermate voordeelig; maar de granen zijn door die buitengewone hitte, op de ligte zandgronden althans, niet tot volkomen wasdom gekomen, waardoor de korrel buitengewoon klein is gebleven en de zaadgeving gering werd, gelijk men dit van de meeste zandstreken verneemt en dat, nu men verder aan het dorschen gaat, nog meer zal worden ondervonden.

Bovendien is de aardappelziekte, reeds in de eerste dagen van Julij, ten achtste male ontstaan. Op de zandgronden zijn er wel minder zieken gevonden dan op zwaarderen of sterk bemesten grond; maar de plant is niettemin, door de ziekte zoowel, als door de groote droogte, overal in haren groei gestuit, zoodat de knol, over het geheel, weer klein van stuk en de uitkomst alzoo wederom verre beneden een vroeger gewoon goed gewas is gebleven.

De roggeoogst, welke vroegtijdig afgeloopen is, heeft in de verschillende Koloniën bedragen als volgt:

				van het Bunder
Gewone Koloniën,	van 312 Br.,	3311 Mud	=	10.62
Ommerschans,	„ 204 „	3262 „	=	15.96
1e gesticht Veenh.,	„ 95 „	1162 „	=	12.27
2e „ „	„ 92⁵ „	1124 „	=	12.15
3e „ „	„ 89⁵ „	1227 „	=	13.71
Wateren,	„ 18 „	333 „	=	18.14
Zamen	811 Br.,	10419 Mud	=	12.84

dat maar een klein gewas kan heeten.

Het gerstverbouw is weinig beter uitgevallen, hoe veelbelovend dit graan, inzonderheid te *Ommerschans* vroeger ook stond, hebbende hetzelve opgebragt als volgt:

				van het Bund.
Ommerschans,	van 52⁵ Br.	934 Mud	=	17.75
Veenhuizen N°. 1,	„ 10 „	224 „	=	22.35
„ „ 2,	„ 8 „	170 „	=	20 93
„ „ 3,	„ 6 „	102 „	=	16.92
	76 Br.	1430 Mud	=	18.65

Daarvan was 13⁵ bunder himalaya gerst, die 321 mud en dus tegen 23⁵ mud van het bunder heeft opgeleverd, terwijl de overige zomer en knobbe gerst, maar tegen 17⁵ mud heeft gegeven.

De teelt van de haver, die het minst tegen droogte kan, is niet minder ongunstig uitgevallen, blijkbaar uit de volgende opgave:

				van het Bunder.
Gewone Koloniën,	van 17 Bs.	1033 Mud	=	21.91
Ommerschans,	„ 58 „	1479 „	=	25.26
Veenhuizen N°. 1,	„ 16⁵ „	562 „	=	34.19
„ „ 2,	„ 18 „	423 „	=	23.66
„ „ 3,	„ 13⁵ „	379 „	=	27.98
Wateren,	„ 2 „	76 „	=	33.41
Zamen	155 Bs.	3952 Mud	=	25.48

Reeds in het laatst van Julij, toen de rogge-oogst een aanvang nam, begon ook de haver al rijp te worden, ei-

genlijk nog onvolgroeid te sterven: van daar, dat het zaad niet alleen weinig, maar ook zeer ligt is. Van de dikke witte nog 48 pond, maar van de witte troshaver slechts 40 en van de zwarte voerhaver maar 39 pond, hebbende iedere soort van het bunder opgebragt als volgt:

De dikke witte,	26,28 Mud
„ witte troshaver,	36.41 „
en „ zwarte voerhaver,	24.27 „

zoo dat die troshaver, hoewel tot eene proeve zeker niet op de minste gronden gezaaid zijnde, echter wel verdient meer te worden geteeld, daar ze ook nog deze eigenschap heeft dat ze niet ligt door sterken wind het zaad verliest, als hetwelk buitengewoon vast aan de aren zit.

De hooioogst heeft, gelijk hier boven reeds te kennen is gegeven, goed voldaan, blijkens de volgende opgave:

In de Gewone Koloniën	259 voer
Te Ommerschans . .	942 „
„ Veenhuizen N°. 1	274 „
„ „ „ 2	240 „
„ „ „ 3	305 „
en Wateren	135 „
Zamen	2155 voer van

500 Ned. pond.

Met den hooibouw gaat men dus vooruit en daar het gras- en klaverland om de 3 en 4 jaar omgescheurd wordt, is het te verwachten, dat de graanbouw voor zooverre die op zulk land volgt, mede verbeteren zal.

De met haardasch bemeste klaver- en gras-akkers hebben, voor zooveel ze gehooid zijn, één voer minder opgebragt dan die, welke met stalmest bemest waren; 2240 pond in plaats van 2735 pond van het bunder; doch de asch-bemesting heeft ook maar *f* 28 gekost, terwijl die met stalmest wel op *f* 50 waarde kan worden gesteld.

Van de vloeiakkers aan het 1e Gesticht te *Veenhuizen* is wederom 3438 pond van nog geen bunder oppervlakte geoogst, in twee sneden, niettegenstaande nog maar een gedeelte dier akkers in de bevloeijing behoorlijk heeft kunnen deelen, waarom er aanleiding bestaat, om deze proefneming te vervolgen en eenigzins uittebreiden.

Men wil ze ook op veldgrond, eigenlijk goed bezanden dal- of veengrond, die nog geen dierlijke mest bekomen heeft, nemen.

De boekweit, zelfs die op het veen verbouwd, is gelukkig reeds geoogst, ofschoon dan nog niet gedorscht, maar in goed gedekte bulten of schelften opgezet, daar ze buiten de Koloniën nog voor een goed deel buiten staat en van de laatste regens en stormen veel geleden heeft. Ook dit verbouw levert maar eene matige uitkomst op.

Het aardappel-rooijen heeft, door die zware regens, veel oponthoud ondervonden en wordt door de nattigheid van den grond er nog door bemoeijelijkt, waarom droog beter weder en geen vroege winter zeer gewenscht wordt.

De opbrengst is tot hiertoe van 100 tot 150 mud uit het bunder, poters en kriel, doch geen zieken, - die er weinig gevonden worden, - medegerekend.

De tuinvruchten leveren wel op.

Inzonderheid kan men van de kool zeggen, dat het verbouw daarvan dit jaar wel geslaagd is.

De wortelen, ofschoon hier en daar wat van de droogte geleden hebbende, geven toch nog een goed gewas. De snij-biet, ook wel russische spinazie genoemd, voldoet, als veel gevende en smakelijke blad-groenten, zeer goed, waarom men de teelt daarvan voornemens is uittebreiden.

De werkzaamheden in de turfgraverijen zijn dit jaar, door de droogte, zeer goed gelukt. Niettegenstaande de bevolking kleiner is dan vroeger, heeft men te *Veenhuizen* meer turf kunnen graven dan andere jaren, hetwelk, om in eenigen voorraad te komen, noodig was. De turf is goed droog geworden, zoodat de winter in dit opzigt dan ook met gerustheid kan worden te gemoet gezien. Ook aan de vaarten te *Veenhuizen*, heeft men dezen zomer nog eene verbetering kunnen brengen, door eene wijk, de 3e, mede bevaarbaar te maken en eene andere, de 5e, een aanzienlijk eind te verlengen.

Het houtgewas is dezen zomer buitengewoon sterk gegroeid, waarom er ook veel eikels zijn, waarvan een goed deel verzameld zal worden, ten einde de teelt voort te zetten.

Al het vee heeft het dezen zomer goed gemaakt en is in den besten staat van gezondheid gebleven. Aan de gestichten heeft de stalvoedering tot in en door Augustus kunnen worden voortgezet.

De zuivel-opbrengst was voldoende en de belangrijke voorraad te vetten staande oude runderen maakt, dat er met de oude slagtschapen der vergroote kudden, benevens de gemest wordende varkens te *Ommerschans*, in dit en in het volgende kwartaal geen slagtvee zal ontbreken.

Thans is het rogge-zaaijen weêr druk aan den gang, waartoe voortdurend droog weder wenschelijk is, daar er nog maar een derde gedeelte is afgedaan.

Met de bremteelt blijft het wèl gaan. Omstreeks 10,000 pond bremzaad is er dit jaar zelf gewonnen. Op meer dan eene plaats in *Gelderland* worden er proeven genomen met zulk eene groene bemesting, waarop het volgende jaar vruchten zullen wassen.

De fabrijkwerkzaamheden zijn den geheelen zomer sterk voortgezet en moeten de weefgetouwen ook nu nog in den aardappel-rooitijd aan den gang blijven. De katoen spinnerij te *Veenhuizen* heeft in de behoefte aan garens kunnen blijven voorzien en dan ook zonder eenig ernstig oponthoud met kracht doorgewerkt.

Ook de koffijzakweverij heeft dit jaar veel werk geleverd; nu echter staat ze te *Ommerschans* voor eenige weken stil, om het volk aan den aardappeloogst te kunnen doen deelnemen.

De verschillende handwerken worden zorgvuldig aangehouden.

Onderscheidene belangrijke herstellingen en verbeteringen hebben er dezen zomer aan eenige gebouwen bij de gestichten plaats gevonden, als vernieuwing van dorschschuren en van een schapenhok te *Veenhuizen*; herstelling en verbetering van een fabrijkzolder te *Ommerschans* en meer; dat alles door eigen volk wordt verrigt.

Een bekwaam en geschikt timmerman is er aan het kindergesticht te *Veenhuizen* aangenomen en geplaatst, ook om eenige jongelingen bij dat ambacht opteleiden.

Overigens blijven de wagenmakerijen, smederijen, kuiperijen en klompenmakerijen op den duur in alle eigen behoefte voorzien. Ook van de kleinere werkinrigtingen laat men niets varen.

Het godsdienstig en schoolonderwijs wordt steeds met goed gevolg gegeven.

De afwerking der kerkgebouwen blijft, door de nalatigheid des aannemers, nog achterwege, die daarover in regten wordt aangesproken.

Over het gedrag der kolonisten hebben wij steeds alle reden van tevredenheid.

15 *October* 1852.

*** **NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ.**

De Directie brengt bij deze ter kennisse der belanghebbenden, dat de tegen den 28sten October aanstaande aangekondigde aanbesteding van de in Perceel N°. 18 begrepen 400 Ton *New-Castle* STEENKOLEN **niet** zal plaats hebben; alsmede dat het Perceel N°. 6 dierzelfde Aanbesteding wordt gesplitst en alleen het HUIDKOPER daartoe blijft behooren, terwijl het PLAAT-, STAAF- en BLAD-KOPER wordt bijeengevoegd in een afzonderlijk Perceel, onder N°. 18.

Amsterdam, 22 *October* 1852.

DE MONCHY, Prest.
DE CLERCQ, Secrs.

Vereeniging ter bevordering van Fabrijk- en Handwerknijverheid in Nederland.

TENTOONSTELLING NEW-YORK 1853.

Het Hoofdbestuur van bovengenoemde Vereeniging, brengt ter kennisse van alle Industrieelen in ons Vaderland, dat het voornemens is, hen behulpzaam te zijn, in al hetgeen voor gemelde TENTOONSTELLING wenschelijk zal worden geacht.

Het Hoofdbestuur noodigt derhalve allen uit, welke genegen zijn Voorwerpen in te zenden, zulks aan den Secretaris op te geven, ten einde daarna te kunnen opmaken of de inzending genoegzaam belangrijk zal zijn, om de Nationale Industrie waardiglijk te vertegenwoordigen.

Indien deze opgaven aan de verwachting van het Hoofdbestuur mogen beantwoorden, zal het alle pogingen, ook bij de Regering, aanwenden, om de noodige medewerking en ondersteuning te verkrijgen.

Ter herinnering dient, dat het vervoer der Goederen uit Nederland en terug kosteloos geschiedt.

Men wordt verzocht de opgaven in te zenden, uiterlijk vóór of op den 6den November a. s., aan den Secretaris des Hoofdbestuurs, den Heer J. R. F. NIEVERGELD te 's Gravenhage, bij wien alle inlichtingen dienaangaande verkrijgbaar zijn.

*** Commissarissen van het Muzijkgezelschap *Kunst en Vermaak* berigten hiermede, onder dankbetuiging aan HH. Inteekenaren, dat door gebrek aan genoegzame deelneming, het ontworpen plan, tot het geven van CONCERTEN, in den aanstaanden Winter niet ten uitvoer kan worden gelegd.

Namens Commissarissen,
W. VAN WALRÉ.

Haarlem,
22 *October* 1852.

Schouwburg buiten de Hout-Barrière te Haarlem.

Met toestemming van het Edel-Achtbaar Bestuur dezer Stad.

De ondergeteekende met de Heeren SCHOEMAN en VAN LIER, Directeuren van het *Grand Théâtre des Variétés*, te Amsterdam, eene overeenkomst gesloten hebbende, tot het geven van eenige Tooneel-Voorstellingen in zijn Schouwburg Lokaal, heeft de eer zulks het geachte publiek bekend te maken, zullende noch kosten, noch moeiten gespaard worden, om het geëerde publiek genoegen te verschaffen. De eerste Voorstelling zal plaats hebben op Woensdag den 27sten October 1852, en bestaan in

HET KIND DER LIEFDE,
of de twee Markiezen van St. Jacques.

Comedie Vaudeville in 3 Bedrijven, naar het Fransch van *Bayard* en *Vernon*, door *H. Edw. Capadose*, de Muziek van het finaal (2e Bedrijf) van *J. M. Coenen*. Gevolgd door:

CLARA EN JOSEPH,
of de bedrogene Dorps-Barbier.

Landelijk Ballet-Pantomime in 3 Tafereelen. De Solodansen uit te voeren door den Heer en Mevr. *Beyerlé*, hun 5jarig Zoontje, Mevr. *Lapra* en *Nelly*.

Op alle Rangen kunnen plaatsen besproken worden, tegen betaling van 10 Cents voor iedere plaats, aan den Schouwburg, op den speeldag van 10 tot 3 uren.

Aanvang ten 6½ uur. J. C. VAN DEN BERG.

GROOTE VAUXHAL

te Haarlem, Maandag 25 Oct. 1852, van 's middags 1 tot 5 uur MATINÉE MUSICALE.

J. A. WOLFF.

*** Getrouwd:
VALKENBURG, den 21sten October 1852.
W. VAN DER BREGGEN, van *Rhijnzaterwoude*, en A. H. VLASVELD.

*** Getrouwd:
ANDEL, 21 October 1852.
S. NAAIJEN met A. TJEENK.

*** Getrouwd:
AMSTERDAM, 21 October 1852.
P. PALMBOOM en G. BLANKVOORT.

*** Getrouwd:
P. MAZIREL, Wedr., van *Woerden*, met HELENA MARIA SIEVERTS.
MONTFOORT, 22 October 1852.
Volstrekt eenige kennisgeving.

*** Door des Heeren goedheid is op den Huize LEEUWEN-RUST aan *de Kaapstad*, op den 6den September jl., zeer voorspoedig bevallen van eene DOCHTER, Vrouwe *MARIA JOANNA LOUISE ALEWIJN*, hartelijk geliefde Echtgenoote van Dr. H. E. FAURE.
Herder en Leeraar der Nederl. Gereformeerde Gemeente te *Peter Maritzburg*, *Port Natal*.

*** Heden beviel voorspoedig van een' welgeschapen ZOON *MARIA ELISABETH DE JONG*, geliefde Echtgenoote van C. LANKKAMP.
STOKKUM, 19 October 1852.
Onderwijzer.
Algemeene kennisgeving.

*** Bevallen van eene DOCHTER *C. M. MEIJBOOM*, geboren *SABLEROLLE*.
WASSENAAR, den 21sten October 1852.

*** Heden beviel door Gods goedheid zeer voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER *N. W. BEKKER*, geliefde Echtgenoot van
ROTTERDAM, 22 October 1852.
H. J. R. G. THEESING, Predikant.

*** Heden beviel vrij voorspoedig van een' welgeschapen ZOON *M. BOER*, geliefde Echtgenoote van
HAARLEM, 22 October 1852.
A. HOUTMAN.

*** AMSTERDAM, 18 October 1852. Heden overleed, in den ouderdom van ruim 30 jaren, mijn hartelijk geliefde Echtgenoot JAN VAN DER PIJL, Kunstschilder te dezer Stede. Met zijne Betrekkingen en Vrienden betreur ik zijnen dood.
PH. VAN DER PIJL, geboren VAN DER STOK.

*** Heden overleed tot onze diepe droefheid, onze hartelijk geliefde oudste Dochter ELISABETH JACOBA ARENDINA HARTJENS, in den jeugdigen leeftijd van ruim 18 jaren.
A. C. HARTJENS.
D. HARTJENS, geb. KUTSCH.
ZUILEN, den 19den October 1852.
Eenige kennisgeving.

*** Den 5den Augustus jl. overleed te *Lahat*, in de Bovenlanden van *Palembang*, Jonkhr. LEONARD DE CASEMBROOT, 2de Luitenant der Artillerie in *Oost-Indiën*, in den ouderdom van 24 jaren, aan eene hevige leverziekte, ten gevolge van de doorgestane vermoeijenissen gedurende den aldaar gevoerden oorlog.
AMERSFOORT, den 20sten October 1852.
Eenige kennisgeving.
De Luitenant Kolonel bij het Regiment Veld-Artillerie, J. L. DE CASEMBROOT.

*** Heden overleed onze geliefde Moeder en Behuwd-Moeder, Mej. TRIJNTJE OOT, Wed. van den Heer *Cornelis Prins*, in den ouderdom van ruim 77 jaren.
WORMERVEER, 20 October 1852.
SIMON PRINS.
Uit aller naam.

*** Heden overleed in den ouderdom van ruim 81 jaren, Mejufvrouw JOHANNA AGNES SCHUTTE, Weduwe *Johannes Wouterus Rietmeijer*.
AMSTERDAM, 20 October 1852.
Eenige kennisgeving.
R. W. HARTGERINK, V. A. VAN DER MAADEN, Executeuren-Testamentair.

*** Heden werd ons ouderhart op nieuw met droefheid vervuld, door het afsterven van onzen dierbaren jongsten Zoon JOHANNIS ADRIANUS, in den ouderdom van bijna zes en twintig jaren.

Eene ziekte van ruim twee jaren maakte een einde aan zijn leven.

Wij verliezen in hem eenen veelgeliefden Zoon, zijne Broeders en Zusters eenen beminden Broeder.
LEERDAM, 21 October 1852.
W. J. MEEVERS.
M. MEEVERS DE LEEUW.

*** Heden werden wij diep bedroefd, door het afsterven van ons innig geliefd Dochtertje, ANNA MARIA, in den jeugdigen leeftijd van bijna 13 jaren. Eene kortstondige doch hevige ziekte maakte een einde aan haar voor ons zoo dierbaar leven.
J. DE NOBEL.
A. DE NOBEL, geb. RYBROEK.
HAARLEM, 21 October 1852.

*** BERLICUM, 22 October 1852. Heden overleed, na eene allergelukkigste Echtvereeniging van veertig jaren, in den gezegenden ouderdom van acht en zeventig jaren, mijn hartelijk geliefde Echtgenoot, PIETER WOUTER HOPMANS.
C. J. HOESEN, Wede. P. W. HOPMANS.

*** Voor de veelvuldige blijken van vriendschap en belangstelling, bij gelegenheid der voltrekking van ons Huwelijk genoten, betuigen wij langs dezen weg onzen hartelijken dank, aan allen.
AMSTERDAM, 13 October 1852.
J. BERMAN JR., Apoth.
A. C. BERMAN, ROUWENS.

*** Alle degenen die iets te vorderen hebben van, of verschuldigd zijn aan den Boedel en de Nalatenschap van wijlen den Wel-Eerwaarden Heer B. A. VAN KETEL JR., in leven Predikant der Hervormde Gemeente te Valkoog, in de Gemeente Sint Maarten, en aldaar den 12den October dezes jaars overleden, gelieven daarvan opgave of betaling te doen voor of uiterlijk op den vierden November dezes jaars, aan den Notaris C. SIEMERS, te Schagerbrug, in de Zijpe.

*** **GYMNASTIE-SCHOOL te HAARLEM.**

De LESSEN in deze School zullen aanvangen op den 15den November e. k., zij die wenschen mogten daarvan gebruik te maken, worden verzocht *vóór den 1sten dier maand* zich aantemelden bij een van de Ondergeteekenden.
J. SMITS JR.
C. W. VAN VALKENBURG.
WILLEKES MACDONALD.

*** Op eene Dorpsschool in den omtrek van Rotterdam verlangt men een' ONDERMEESTER, liefst van den 3den Rang. Bij gelegenheid tot verdere bekwaming en tot beoefening der Nieuwe Talen en Wiskunde, is het Salaris behalve Kost en Inwoning *f* 80 per jaar. Adres met *vrachtvrije* Brieven, onder Lett. R., aan den Boekhandelaar H. V. VAN GOGH, te Rotterdam.

*** Men verlangt op een Landgoed in Noord-Holland, een' JAGT-OPZIENER, van de P. G., om met 1°. Januarij 1853 in dienst te treden. Adres, met *franco* Brieven, onder de Letters A. Z., bij den Boekhandelaar en Boekdrukker J. B. VAN LOGHEM, JR., te Haarlem.

*** **L E E S   H I E R!**

In het schoonste en gezondste gedeelte der Provincie Utrecht, in de Gemeente Darthuizen, biedt zich bij fatsoenlijke Protestansche Landlieden, tegen zeer billijke voorwaarden, eene geschikte gelegenheid aan, ter plaatsing van een JONGELING, van de Protestantsche Godsdienst, die, met genot van Kost, Inwoning en Bewassching, zou wenschen opgeleid te worden, in alles wat tot het vak der Landbouw behoort. Reflecterenden gelieven zich, liefst in *persoon* of met *franco* Brieven, onder de Letters A. B., te adresseren bij den Heer H. BRINKMAN, Logementhouder te Driebergen.

*** **L E T   W E L:**

Er wordt tegen een behoorlijk Salaris gevraagd, om dadelijk in dienst te treden: Een bekwame GRUTTERSKNECHT van de P. G., en van goede getuigschriften voorzien, op *franco aanvrage* onder Litt. K. bij de Courantier STIBBE, te Zwolle.

*** In de provincie Groningen 3 uren buiten de Stad, wordt zoo spoedig mogelijk verlangd: Eene JUFVROUW van de P. G., van goede Getuigschriften voorzien, tot het grondig onderwijzen van drie Meisjes, waarvan de oudste 12 jaren is, in de Hollandsche, Duitsche en Fransche Talen en verder in eenige Handwerken. Adres met *franco* Brieven, onder Letter V., aan het Postkantoor te Appingadam, provincie Groningen.

*** In een fatsoenlijk gezin wordt gevraagd: Eene JONGE JUFVROUW, P. G., genegen om onder de leiding der Moeder eenige kleine Meisjes bezig te houden, en in alle Vrouwelijke Handwerken te onderwijzen. Een zachtzinnig humeur, het spreken der Fransche Taal, het Linnen- en Wollen-Naaijen, het Mazen en de behandeling der drooge Wasch zijn de voornaamste vereischten. Adres, met *franco* Brieven, onder Letter X., aan de ERVEN C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA, Boek- en Courant-Drukkers, te Groningen.

*** Men vraagt ten spoedigste om mede op Reis te gaan: Eene KAMENIER, van de P. G., tusschen de 25 of 35 jaren oud, het Wollen- en Linnen-Naaijen goed verstaande, kunnende goed Strijken en liefst ook Kappen en van voldoende getuigenissen voorzien. Men adressere zich met besloten Brieven *franco*, onder Letters A. H., aan de Boekhandelaars KEMINK en ZOON, te Utrecht.

*** **K E N N I S G E V I N G.**

Het Polder-Bestuur van den UITHOORNSCHEN-POLDER brengt ter kennis van belanghebbenden, dat de MIJNS-HEERENSLUIS te Kudelstaart, wegens dringende herstellingen, met primo December 1852 zal **afgedamd** en voor de Scheepvaart **gesloten** worden, en dat van de weder in gebruikstelling derzelve in tijds zal worden kennis gegeven.

Het Polder-Bestuur voormeld,
G. D. BOERLAGE, Voorz.

M. NAUTS & C°.,
Groote Houtstraat, N°. 22,
TE HAARLEM,

hebben de eer de Dames te berigten, dat zij ontvangen hebben een geheel nieuw assortiment KLEEDJES STOFFEN, ROBES BAIJADÈRES, MODEL MANTELS, en meer andere NOUVEAUTÉS.

Medaille d'Honneur. **FONTENELLEN.** **Medaille d'Honneur.**

De **FONTENEL-ARTIKELEN**, van ***LE PERDRIEL*, Apoth. te *Parijs***, welke door doelmatigheid, netheid en goedkoopte boven alle andere Artikelen van dien aard de voorkeur verdienen, bestaan in: Een blaartrekkend Linnen, de rol van 50 Pleisters à *f* 1,—, bijzonder geschikt voor HH. Genees- en Heelkundigen; Doosjes Papier, Epipastique en Taffetas om de Fontenel open te houden à 60 Cts.; Taffetas om de Fontenel te verfrisschen en de Roos te weren à 60 Cts.; Pakjes Compressen, veel beter dan Linnen à 60 Cts.; Elastieke Fontenel-Banden van *f* 1,25 tot *f* 2,50. Het Hoofd-Dépôt voor Nederland: bij HH. *Uloth*, Apoth., Zeedijk M. 188, te Amsterdam, en voorts in Dépôt's bij HH. Apoth^s. *Hondius & Z.*, te Amersfoort; *Cockuyt*, te Delft; *de Bosson*, te Dordrecht; *Schutte*, te Deventer; *van der Heyden*, te Gouda; *van Valkenburg*, te 's Gravenhage; *van Geer & C°.*, te Haarlem; *Reyst*, te Leyden; *Borrendamme*, te Middelburg; *Abeleven & Z.*, te Nymegen; *Losel Vorstman*, te Rotterdam; *Heyligers*, te Utrecht, en *Schaepman*, te Zwolle.

DE HEILZAME EIGENSCHAPPEN *der zalf en pillen van Holloway, worden elken dag bevestigd.* Alle standen der maatschappij, en alle geneeskundigen spreken van dit onvergelijkelijk geneesmiddel op de volgende en meest aanbevelende wijze, en bevestigen dat in de zwaarste gevallen van oude verzweringen die als ongeneesbaar beschouwd werden, de zalf van Holloway verbetering van dien toestand ten gevolge had; en het is niet te ontkennen dat de Holloway's pillen het beste huismiddel zijn dat men bedenken kan. Dit bewonderenswaardig middel geneest Zieke Beenen hoe verwoed de wonden ook mogen zijn; Rhumatieke aandoeningen, Kliergezwellen, en de in den hoogsten graad bestaande Scheurbuik, Koningszeer en andere kwalen.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt: *Doosjes Pillen* à *f* 0,90, *f* 2,10, *f* 3,30, *f* 7,75, *f* 15,50, *f* 23,50, *Potjes Zalf* à „ 0,90, „ 2,10, „ 3,30, „ 8,15, „ 15,90, „ 23,90: Zijn op *franco* aanvragen, à contant, te bekomen bij *W. C. van Dort*, te 's Hage, bij *N. C. W. van Someren Brand*, te Dordrecht; bij *S. J. Veen*, te Purmerende, en bij *J. Straatman*, Hoofd-Depôthouder, te 's Hertogenbosch; alsmede te Londen Strand 244, *Holloway's* Etablissement.

*** In alle Boekwinkels is verkrijgbaar, het dezer dagen bij de Boekverkoopers LOMAN & REUDLER verschenen

HANDBOEK DER PHYSICA & METEOROLOGIE,
DOOR
D^R. JOH. MULLER.
UIT HET HOOGDUITSCH VERTAALD DOOR
Dr. F. RIENDERHOFF.

Een Deel in groot 8°., met 519 tusschen den Tekst gedrukte Houtsnee-Gravuren.
Prijs *f* 5,—, in Linnen Band *f* 5,40.

*** Bij een Predikant ten platten lande in de provincie Friesland, bestaat de gelegenheid voor *f* 200 's jaars voor Kost en Inwoning, ter plaatsing van een OUDERLOOS KIND, liefst van drie tot vijf jaren oud. Brieven *franco* bij den Boekverkooper F. HESSEL te Heerenveen onder Letter H.

*** Door eene bijzondere omstandigheid wordt te KOOP aangeboden: Eene KRUIDENIERS-AFFAIRE, in eene voorname Stad in Noord-Holland, welke een ruim bestaan oplevert; desverkiezende kan Huis en Pakhuis daarbij overgenomen worden. Adres Brieven *franco*, onder de Letters F. G., bij de Kantoor-Boekverkoopers VAN TUEBERGEN en KRUIJSMULDER, Rokin bij den Vijgendam, te Amsterdam.

*** Op Woensdag den 27sten October 1852, om 12 uren, zal de Hoofd-Administratie van het 3de Regiment Dragonders, in de Manège, te Haarlem, publiek en tegen *contant Geld* doen verkoopen: Eene partij oude en buiten dienst gestelde VOORWERPEN van SLAAPFOURNITUREN, RIJZADELS, enz.

Namens de Hoofd-Adm. van gemeld Korps,
De Kapitein-Kwartierm.
P R A G E R.

*** **R I J S W A A R D E N - H O U T.**

C. TAATS, zal publiek doen verkoopen, op Vrijdag den 29sten October 1852, 's voormiddags om 11 ure, in *den Engel*, te Dodewaard:

Circa 6 Bunders 4jarig RIJSWAARDEN-HOUT, onder Ochten.

Circa 2½ Bunder dito DITO, onder Dodewaard.

Alles staande nabij de Rivier.

*** **OPENBARE VERKOOPING VAN EENEN WIND-KORENMOLEN, onder de Gemeente *Heukelom.***

Te geschieden te Gorinchem, in het Logement *de Gouden Leeuw*, van den Heer *Jan van der Giessen*, aan de Arkelpoort aldaar, op Maandag den 8sten November 1852, de inzetting des namiddags ten een ure, en de definitieve toewijzing des namiddags ten vier ure.

De Notaris L. G. VAN AKEN, residerende te Gorinchem, zal ten verzoeke van zijnen Principaal publiek verkoopen:

Een hechten, sterken, goed onderhouden STEENEN WIND-KORENMOLEN, staande en gelegen te Heukelom, nabij het Heukelomsche Veer, met het Molenaars-Woonhuis en twee Tuintjes daarbij en aangehoorende, Kadaster N°. 536, Tuin twee Roeden, 75 Ellen; 537, Idem., een Roede, 80 Ellen; 538, Molen en Erf, vier Roeden, 60 Ellen en 539 Huis en Erf, drie Roeden, 30 Ellen. Te aanvaarden 1° Mei 1853.

Nadere informatiën te bekomen ten Kantore van den Notaris VAN AKEN, te Gorinchem. Brieven *franco*.

*** H. J. VAN OGTROP, Makelaar, zal op Maandag den 8sten November 1852, des avonds na vijf ure, in *het O. Z. Heeren-Logement*, te Amsterdam, ten overstaan van den Notaris A. B. ZUURE, verkoopen: De extra kapitale en gunstig gelegene BOEREN-HOFSTEDE, genaamd RUNDERZORG, met deszelfs Heeren-Huizinge, Huismanswoning, Stallingen voor 50 stuks Hoornvee, Koetshuis, Paardenstal voor 5 Paarden, zesroedigen Hooiberg en verdere Getimmerten, benevens *zestien* Kampen weltoegemaakte Wei- en Hooilanden, Bosch, Boomgaard, Warmoeziersland als anderzins, te zamen groot 26 Bunders, 9 Roeden en 4 Ellen. Alles staande en gelegen onder de gemeente Weespercarspel, tusschen Weesp en Muiden, aan de Oostzijde van de Vecht in den Hondswijker Polder, strekkende voor van de Vecht tot aan den Keverdijk. Bekend op den Kadastralen Legger Sectie F, N°. 185 tot en met 200, 200a, 201 tot en met 205. Belend volgens opgave ten Noorden den Heer *J. H. Zadelhoff*, te Nieuwer-Amstel, en den Heer *P. F. Oor*, te Weesp; ten Oosten, Mej. *G. Barnstein*, Wed. *M. van der Velden*, te Muiden; ten Zuiden den Heer *P. F. Oor*, te Weesp, en ten Westen de Rivier de Vecht. Met vrijdom van Tol aan de Brug te Weesp bij de 's Gravelandsche Poort. Te bezigtigen dagelijks, uitgezonderd des Zondags.

De Bewijzen van Eigendom en Veilconditiën, zullen vier dagen vóór en op den Verkoopdag, des voormiddags, ten Kantore van den Notaris A. B. ZUURE, op den Singel bij het Koningsplein te lezen zijn, terwijl mede op genoemde dagen inzage der Veilconditiën kan genomen worden ten Kantore van den Notaris D. VAN DER HORST, te Weesp.

*** De Notaris VAN EBBENHORST TENGBERGEN, gevestigd te Zelhem, zal, op nadere aan te kondigen dag en plaats, ter verkoop aanbieden:

Een alleraangenaamst nabij den Straatweg van Doesborgh naar Anholt, op ruim een half uur afstand van Doetinchem gelegen en zeer Rentgevend LANDGOED, bestaande uit kapitale Heerenhuizinge en verdere Getimmerten, ongeveer 17 Bunders zeer vruchtbaar BOUW- en WEILAND en 27 Bunders BOSCHGRONDEN, bepoot met welig groeijende Eiken, Beuken, Peppelen en andere opgaande Boomen, waarvan het geheel eene bijzondere gunstige gelegenheid voor de Jagt aanbiedt.

De helft der Koopprenningen kunnen des verkiezende door den Kooper, ad 4 pCt. daarin gevestigd blijven.

Bovengenoemd Goed is inmiddels *Uit de Hand te Koop*, terwijl nadere inlichtingen zijn te bekomen, ten Kantore van bovengenoemden Notaris, en ten huize van den Heer G. H. HORSTING, Rentmeester op Rekhem, in het Ambt Doetinchem. Brieven *franco*.

*** **VERKOOPING VAN BOEKEN.**

Op Woensdag den 3^den November 1852 en volgende dagen, zal men ten Huize van den Boekhandelaar C. G. MENZEL te Leyden, verkoopen: Eene belangrijke verzameling van BOEKEN, waaronder voorname Werken van smaak-Litteratuur, PLAAT- en PRENTWERKEN voorkomen, als: *Galerie des Peintres Flamands par le Brun*, — *Cabinet du Duc de Choiseul*, — *Galerie* de mad. *Duchesse de Berry*, — *Engelsche Plaat- en Prentwerken*, *Voyage Pitoresque enz., enz.* Breeder bij Catalogus gemeld, de Catalogus is op *franco* aanvrage bij bovengemelde te bekomen.

TOT HET EINDE VAN DECEMBER 1852,

worden door A. VAN DER MAST, te Gorinchem, en op bestelling bij alle Boekhandelaren in het Rijk, afgeleverd, zoolang de voorraad strekt, de nog overige exemplaren van het

HANDBOEK VAN BOUWKUNDIGE ONTWERPEN,

of **Modelboek** voor *Timmerlieden*, *Metselaars*, *Steenhouwers*, *Stukadoors*, *Kamerbehangers*, *Meubelmakers*, *Kunstdraaijers*, *Beeldhouwers*, *Huisschilders*, *Smids*, *enz.*, door J. H. HARTE. **Vier groot kwarto Deelen, Jaargangen 1848—1851,** met circa 200 Platen en meer dan 400 Figuren.

Voor *f* 4,50, in plaats van *f* 12,—.

Nog tot 31 December aanstaande worden de onderstaande *drie* werken tot inteekeningsprijs aangeboden.

VOLLEDIG TRAPPENBOEK,

naar de behoefte van den tegenwoordigen tijd ingerigt, voor *Timmerlieden*, *Steenhouwers*, *Metselaars*, *Smids*, *IJzergieters*, *enz.*, bewerkt door J. VAN LITH JR., M^r. Timmerman en Onderwijzer in de Bouwkunde.

De prijs der Inteekening is per Nommer of Aflevering gesteld op *veertig Cents*, ten einde een ieder in de gelegenheid zij zich dit Werk aan te schaffen. Het geheele Werk zal in omtrent 25 Afleveringen compleet zijn. — De eerste Aflev. ziet het licht.

BOUWKUNDIG MAGAZIJN,

of **Schetsen voor Handwerkslieden**, door W. C. BRADE, Oud-Kapitein der Genie. Prijs *f* 3,— per Jaargang. *Nieuwe Serie. — Eerste Jaargang.*

Men heeft den Uitgever [illegible] de belangrijke verbeteringen, welke dit Tijdschrift ondergaat, niet ondienstig zoude zijn eene *nieuwe serie* te openen en met 1852 weder eene nieuwen Jaargang te beginnen, ten einde den nieuwen Inteekenaren de deelneming gemakkelijker te maken, hoewel iedere jaargang op zich zelve staat.

VOLLEDIG LEERBOEK

der **Sluis en Waterbouwkunde**, bevattende de Beschrijving en Afbeelding van alle soorten van *Sluizen*, *Bruggen*, *Duikers*, *enz.*; benevens het leggen van *Kribben*, *Rijs-*, *Zink-* en *Dijkwerken* en al datgene wat eenige betrekking heeft tot de Sluis- en Waterbouwkunde, door J. H. HARTE. Pr. *f* 9.

VOLLEDIG MOLENBOEK

naar de behoefte van den tegenwoordigen tijd ingerigt, bevattende de Beschrijving en Afbeelding der meest in gebruik zijnde *Molens*, met derzelver Platte Gronden, Opstanden, Onderdeelen, enz., door J. H. HARTE, onder medewerking van eenige ervaren mannen in het vak. Prijs **f 11,—.**

VOLLEDIG MACHINENBOEK,

of **Handboek** tot de Theoretische en Practische kennis van alle soorten van *Stoom-* en andere *Werktuigen* en derzelver Onderdeelen, door J. H. HARTE. Prijs **f 24,—.**

*** A. C. KRUSEMAN, te Haarlem, gaf uit: **De viering van de vijftigjarige dienst aan Christus Gemeente te Utrecht**, den 29sten November 1801 door **JACOBUS HINLÓPEN**. Na vijftig jaren, in de herinnering verlevendigd door zijnen achterkleinzoon F. C. HINLÓPEN, Predikant te Haarlem. *f* -,50.

*** HET GOEDKOOPE VERKOOPHUIS.

Op heden ontvangen een massa **ARTIKELEN** tot ongekende lage prijzen, als:

Tafelmessen met Balans.	à 15	Cts.
Voorsnij id.	à 30	„
Keuken id.	à 06	„
Buitengewone fijne Pennemessen.	à 15	„
id. id. Scheermessen.	à 30	„
Fijne Scharen.	à 10	„
Stale Vorken (zilver fatsoen.)	à 06	„
Compositie Eetlepels id. id.	à 10	„
id. Likeurlepels id. id. 't dozijn	à 15	„
id. Theelepels id. id.	à 02½	„
Vergulde Pijpenuithaalders (in 4 soorten.)	à 05	„
„ Schoorsteentjes (voor Lampen.)	à 20	„
„ Schilderijhaken.	à 03½	„
„ Horologiesleutels (met stale Pijpen.)	à 05	„
„ Passepartouts (met 6 id. id.	à 10	„
Metale Luciferkokers (achtkant.)	à 12½	„
„ (geheel n. model.)	à 20	„
„ Snuifdozen (zilver fatsoen.)	à 45	„
Koperen of Stalen (Haardstellen.)	à *f* 3,50	„
Bronzen Standaarts.	à „ 2,50	„
„ Parapuis Standaarts (n. model.)	à „ 2,60	„
Berliner Tafel-Comfoorden (met verg. bak.)	à „ 1,50	„
„ Turfmanden rond à *f* 1½, vierk.	à „ 2,25	„
Bougies de l'etoile 1e kwal. à 50 cts., 2^de	à 45	„

I. J. HERMAN, Haarlem.
Groote Houtstraat, Wijk 3, N°. 624.

Te Haarlem bij JOH. ENSCHEDE EN ZONEN.